Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

8-шэ ий лэктэш

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

Рвэзэ Комунист

1937 ий 1 ЙАНВАРЬ № 1 (285) Акшэ 5 ыр.

У ийыштэ у сэнгымаш вэрч

Тачә у ийышкә тошкална. Шәнгәлан адакат ик ий кодо. Но шәнгәлан кодшо 1936 ий моло кодшо ийла дәч поснак кугу ойыртәмышан. Стахановла пашам ыштымә 1936 ий совәт әләш социализмым ыштымә историйыштә посна палә вәрым наләш.

Эртышә ий чынжә дәнак стахановла ыштымә ий ыльә. Рвәзә калык кокла гыч тӱжәм дәнә стахановец-шамыч у гыч йәшаралтыныт. Нуно ышкә пашаш тышт альә мартә уждымо кӱкшӧ паша ләктышым пуәныт. Мәмнан йужышто коштшо-шамыч поснак чаплә ончыктышым ыштәныт. Совәт Ушәм гәрой-влак Чкалов, Байдуков дән Бәльаковын ыгужак шичдә пӱндыркӧ чоңәштымышт, Йумашәв, Коккинаки, Аләксәйәв да моло льотчик-влакын тӱрлӧ кӱкшытыш чоңәштән тӱньамбал рәкорд влакым ыштымышт да шуко молат кодшо ийысә сәнгымаш улыт.

1936 ийыштә кугу совәт әлын у сталинский Конституцыжо ышталтын. Сталинский Конституцо совәт калыкын сәнгымыжым пәнгыдәмдышә чаплә документ. У Конституцо мәмнан совәт молодьожын кумылжым ыгунамсә дәч коч нӧлтән. Ләнин комсомолын воспитатлымә чумыр совәт молодьож ышкә родинажым, ышкәнжын кугу вождьшо Сталин йолташым пәш чот йӧрата. Родинлан вәрч, комунист партий вәрч, сталинский Конституцәш сәралтшә сәнгән налмашым аралышаш вәрч совәт молодьож ышкә вийжым, кӱләш лийәш гыч ышкә илышыжымат ок чаманә.

Сталинский Конституцо мари калыклан автоном рәспубликым пуән. Мари автоном рәспубликысә комсомол дәч чумыр молодьож 1937 ийышкә куанән, ончыклыклан пәнгыдын ӱшанән тӧшкалыт.

Кумда Совәт Ушәмысә моло калык сәмынак тичмаш праван мари калык ончылнысо чыла пашам чәсть дәнә шукташ йамдә лийын 1937 ийышкә вонча.

Пиалан лийжә—у, 1937 ий!

Пашазә-крәсаньык Йошкар армий команднә дән начальствуйушо состав ватә-шамычын Ушәмысә совәщаньә. Сӱрәтыштә: Моско гарнизонысо командир-влакын йочашт совәщаньә прәзидиум члән Сталин, Ворошилов, Гамарник, Орджоникидзә йолташ-влак коклаштә. Фото—С. Лоскутовын (Сойузфото).

Пэрвой Моско пролэтар дивизийлан—10 ий

1936 ий 28 дәкабрыштә Пәрвой Моско Проләтәр дивизийлан 10 ий тәмә.

Проләтар дивизийын әртымә пӱтынь 10 ийаш корныжо Моско оласә пашазә класс дәнә, мәмнан кугу Ушәмын столицыжә дәнә ойырлыдымын кылдалт шога.

Моско Проләтар стрәлковый дивизий ышкәнжын бойәвой да политик шотышто йамдылалтмыжым ий гыч ийышкә сайәмдән толын. Дивизий Йошкар армий часть-влакын ончыл радамышкышт ләктын, ышкәнжын 10 ийаш йубиләйышкыжә тудо путырак сай ончыктыш влак дәнә толын. Садланак Пәрвой Моско Проләтар стрәлковый дивизийым ССР Ушәм ЦИК Почотно Рәвольуционно Йошкар знамә дәнә наградитлән.

Проләтар дивизийын 10 ий тәммә йубиләйжә лӱмәш ССР Ушәм Оборонс Калык Комиссар--Совәт Ушәм маршал К. Ворошилов йолташ кок приказым луктын. Ворошилов йолташ пәрвой приказыштыжә Моско проләтар дивизийым саламла. Ворошилов йолташ кокымшо приказыштыжә тыгә сәра:

„Пәрвой Моско Проләтар стрәлковый дивизийлан 10 ий тәммым паләмдымашлан Пәрвой Моско стрәлковый полклан тидә дивизийын пәрвой командиржын, тошто пәнгыдә большәвикын, РККА заслужәнә командир—ордәносәцын жап шудә 1936 ий фәвральыштә колышо Г. Д. Михайловский йолташын лӱмжым пуаш".

Ончыкыжым Пәрвой Моско Проләтар стрәлковый дивизийын Пәрвой Моско стрәлковый полкым тыгә лӱмдаш:

„Михайловский йолташ лӱмәш Пәрвой Моско стрәлковый полк".

Йоча литэратур нэргэн Рӱдӧ Комитэт пэлэн совэщаньэ лийын

27 дәкабрыштә ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәт пәлән йоча литәратур нәргән кокымшо совәщаньә почылтын. Совәщаньыштә 1936 ийыштә „Дәтиздатын" паша итогшо, тидә издатәльствын 1937 ийлан тәматичәский планжә нәргән да школласә библиотәк-влаклан литәратурым рәкомәндоватлышә спискә-влак нәргән доклад-влакым колыштмо.

1937 ийыштә „Дәтиздат" 70 милион әкзәмпльар книгам лукшаш. Тидә—1935 ий дәч ныл кана шуко. Издатәльствын планыштыжә 40 процәнтшә у книга лийшаш. Йошкар армийын илышыжә нәргән, әлым аралымә паша нәргән у книга-влак шуко луктылтыт.

Доклад почәш прәньыштә писатәль-влак: С. Маршак, К. Чуковский, И. Ильин, Л. Квитко, В. Шкловский, „Комсомольская Правда" газәтын отвәтсәвәннә рәдактыржә Б. Бубәкин, ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәтын пионьәр отдәл вуйлатышыжә Мускин йолташмыт да молат ойләныт. 29 дәкабрыштә ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәт сәкрәтар А. В. Косарәв йолташ ойлән. Совәщаньыштә лийшә-влак Косарәв йолташым пәш шокшын ваш лийыныт.

Совәщаньын пашаштыжә ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәт сәкрәтар-влак: П. Вәршков, П. Горшәнин, Т. Васильәвә, В. Пикина йолташмыт, РСФСР Наркомпрос А. С. Бубнов йолташ, РСФСР Наркомпросым олмәштышә Б. М. Волин йолташ лийыныт.

Совәщаньә 30 дәкабрыштә ышкә пашажым пытарыш. Совәщаньын мучашыштыжә ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәт сәкрәтар Е. Файнбәрг йолташ йоча писатәль-влакын әл ончылно отвәтствәннә улмышт нәргән ойлыш.

— 1937 ий—совәт йоча литәратурын чынак пәләдмә ийжә лийшаш,—манын Файнбәрг йолташ каласыш.

Рэспублик кӧргысӧ старшэ вожатый-влакын пэрвой совэщаньышт

24-28 дәкабрлаштә Йошкар-Олаш Мари рәспублик кӧргысӧ старшә вожатый-влакын пәрвой совәщаньышт әртыш. Совәщаньыштә пәлә кыдалаш да кыдалаш школласә пионьәр организацын старшә вожатыйышт да райкомол-влакын пионьәр пӧлка вуйлатышышт, чылажә 50 йәнг толыныт.

Совәщаньыштә сайлымә кампаньә дәч вара звәналаштә пашам сайәмдымә нәргән Комәлина (Мари-Турәк кыдалаш школ пәләнсә вожатый) да Шомина (Оршанкә кыдалаш школ) йолташмыт докладым ыштәныт.

ВЛКСМ Рӱдӧ Комитәт 2-шо пләнумын пионьәр коклаштә пашам сайәмдымә нәргән пунчалжым илышыш пуртымо нәргән ВЛКСМ Обкомын пионьәр пӧлка вуйлатышыжә содокладым ыштыш.

Вожатый-влак Испанийсә граждан сар, А. С. Пушкин нәргән ләкцийым колыштыныт, у мурым, у модыш-влакым тунәмыныт.

Совәщаньыштә ВКП(б) Обком сәкрәтар Врубләвский йолташ у рәспубликыштә у сәмын пашам ыштымә нәргән ойлыш.

Йоча-влак вэсэла, шыргыжшэ улыт

5 час жап. Кәчә рӱмбалгән. Кугу гына клас волгыдо әләктр тул дәнә волгалтын. А класс покшәлнә йолка (кож) у ий пайрәм вургәмым чийәнат, кугәшнән шога... Йоча влак кожым ала мо сәмын чаплын чиктән шогалтәныт: ужаркандә йандау фонар-влакым, тыгыдә ший-шӧртньӧ колым сакаләныт. Курчак-влак клоун вургәмым чийәныт, әртак лум ора вәлә шогат, йолка йымалныжә лум чот пургыжтән шындән, лум пургыжышко, ала могай корно йәнг имньыжым кандараш шогалтәнат, шога... Тидә макәт—3-шо дән 4-шә классын пашашт.

Иолка йыр йоча-влак погынән шуыч. Зал тичак йоча йӱк-йӱан чыгымалтә. Пайрәмышкә йоча-влакын ача-авашт, ӧрдыж йәнгат әртышыштла ончалаш пурәныт.

Иолка воктән лум гай ош вургәмым чийшә, кугу чал поңдашан кугыза тойам тойаләнат, ик вәлыш да вәс вәлыш ончышт шогылтәш. Тидә йӱштӧ кугыза—2-шо классыштә тунәмшә Врублэвский Фэликс. Фэликс воктән изи гына ән изи шӱжаржә Викторийа, тугайак ош вургәмым чийән шогалын, йалт комбо гай койәш, капшат комбо нарә вәлә.

Йӱштӧ кугыза йолкым почо, Снәгурочка—Викторийа почәламутым пәш сылнын лудо.

Иоча-влак йолкылан лӱмын Украин, Кавказ калык чиймә вургәмым ургәныт, йужышт клоунла, матросла чийәныт; пәш оҥгайын койыт, ончән от тәм...

Октьабрӓт-влак „Зима" „Мороз", „Елка в школе", „Кот и повар" басньым, почәламут-влакым каласкалышт. Тӱшкан „В лесу родилась елочка", „Елка елочка" мурым шәргылтарән мурышт. Пушкинын „Конь" почәламутшым Суворов пәш сайын лудо. Пушкинынак „Туча" почәламутшым Срәдин мастарын каласыш. Адак нуно тӱрлӧ физкультур танцә-влакым тунәмыныт, пәш мастарын куштышт.

Мурән куштән, почәламут каласән чарнымәкә, йоча-влаклан тӱрлӧ тамылә кочкышым—пәчәньым, прӓникым, канфәтым, булкым, калбасым пуәдышт. Иоча-влак куанән у, 1937 ийым ваш лийыт.

Мустави.

Иошкар-Оласә 1-шә №-ан тӱнгалтыш школ.

Йоча-влак у ийым куанэн ваш лийыч

Лопатин дрәвкомбинатын йоча-влакшә у ийым вәсәлан да куанән ваш лийыч. Пашазә клубышто кум йолкам ыштымә. Йоча-влак йолка йыр мурышт, куштышт, модыч. Пайрәм вургәмым чийән, толшо йоча-влак коклаштә тӱрлӧ вургәмым чиктымә „йӱштӧ кугыза", „калык милицын бойәцшә-влак" ыльыч.

У ийлан йолкам ышташ дрәвкомбинатын дирәкцийжә 800 тәнгәм, завком 600 тәнгәм, посьолковый совәт 550 тәнгәм, рабкоопын правләньыжә 300 тәнгәм ойырәныт. Иолкалан погымо 2250 тәнгә дәнә Озанг ола гыч тӱрлӧ модышым, йокмам, йоча-влаклан пуәдаш пӧлӧкым наләдән кондымо.

В. Огнев.

СОВЭТ РВЭЗЭ-ВЛАКЛАН—У ИИ САЛАМ!

П. И. Андрэйэв йолташ

Тунемаш кӱлэш, йолташ-шамыч!

„Рвэзэ комунист“ газэт лудшо комсомолэц дэн комсомолышто шогыдымо шэмэр рвэзэ-шамачлан у ий кэчын кугу дэч кугу шокшо салам лийжэ.

Кызытсэ жапыштэ лэнин комсомол ончылно пэш кугу паша-шамыч шогат: тидэ—наукым, тэхникым тунэммаш, шэмэр рвэзэ шамычым комунист шӱлышэш воспитатлымаш. Млан на альэ пэш шуко тунэмаш кӱлэш.

Фашист кашак вуйым нӧлтэн улыт. Совэт элын озанлык дэн культур сынжым, вийжым фашизм ваштарэш утыр кӱл нӧлташ кӱлэш. Совэт эл аралымаштэ сар пашам, полити кым, наукым палымаш дэн культур кӱлыт.

Мутат укэ, комсомолэц йолташ-шамычлан тыгай кугу пашам Маркс—Лэнин—Сталин туныктымышт почэш ыштыман. Садлан комсомолэцлан Маркс—Лэнин—Сталин туныктымым пэш чот тунэмман. 1937 ийыштэ ик комсомолэцланат тунэммаш дэч ӧрдыштӧ лийман огыл. „Тунэмдэ комунизмым ышташ огэш лий“, манын Владимир Ильич Лэнин туныктэн. Тидым комсомолэц йолташшамычлан пэш сайын шинчыман.

Тэвэ мыйэ озанлык пашаштэ лийын, тэвак шэнгэлан шӱдырнэм. Вашкэрак тунэмаш пижым. 1936 ийын пытартыш кок тылзыштэ Лэнин возымо „Что делать“ книгажым, адак 1900—1903 ий пагытысэ РСДРП ын историйжым тунэмым. Йошкар Оласэ партактив погынымашэш докладым ыштышым. „Что делать“ книгаштэ кузэ партийым ышташ, могай партийым ышташ кӱлмым Лэнин раш каласэн. Каласымыж сэмын Лэнин, адак Лэнин дэнэ пырльа Сталин йолташ большэвик партийым ыштэн улыт.

Ала тэат 1937 ийыштэ „Что делать“ книгам тунэмын кэртыда? А пижыда гын, йолташ-шамыч, сэҥэда.

Ӱшанэм, комсомол ончыкшат чыла йӧсым сэҥэн, у сэҥымашкэ лэктэш.

Пашада умыжо!

Ордэноносэц—
П. И. АНДРЭЙЭВ.

СОЦИАЛИСТ ЙАЛ ОЗАНЛЫКЫН МАСТАРЖЭ ЛИЙЗА

Вич ий ончыч Морко районышто „Ушнымаш“ колхоз почылто. Мыйат тунам моло дэнэ пырльа колхозыш сэралтым. Колхоз правлэньэ мыйым отвэтствэннэ пашашкэ—бригадирлан ойрыш. Кукшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалаш тӱҥалам, манын правлэньылан мутым пушым. Ныл ий жап—шурно лэктышым нӧлтышаш вэрч кыртмэн кучэдалмэ, агротэхник шинчымашым нӧлтымо жап лийэ.

Млапдэ пашам образцово шындымэмлан 1935 ийыштэ мыйым колхозник ударниквлак Пӱтынь Ушэмысэ кокымшо сйэздышкыжэ колтышт. Сйэзд мыйым пэш шукылан туныктыш. Моско гыч толмӧҥгӧ эша кугу кумыл дэнэ пашам ышташ пижым. Чыла шинчымашэм шурно лэктышым кугэмдымашкэ пыштэнам. Сандэнак 1935 ийыштэ мыйын бригадэм ыгунам лийдымэ шурно лэктышым пуыш. Тунам ик гэктар гыч 25 цэнтньэр уржам нална.

Рэкордно шурно лэктышым пумылан мыйым адак Москошко колхозник-ударник сльотышко колтышт. Тидэ сльотышто совэт правитэльствэ Трудовой Йошкар знамӓ ордэн дэнэ мыйым наградитлыш.

Тидэ сльот мыйын ушэшэм ыгунам мондыдымаш раш сӱрэтым кодэн. Тидэ пэш кугу наградэ! Тидэ наградэ—кыртмэн пашам ыштымын, кучэдалмын, чот тунэммын рэзультатшэ.

Сталин йолташ мэмнан ончылан лишыл жапыштэ 7-8 милиард пут шурно пырчым налаш задачым шындэн. Тидэ задачым кыртмэн ыштыдэ, кучэдалдэ, тунэмдэ шуктэн кэрташ ок лий. Сталин йолташын шындымэ задачыжым шуктышашлан лийын социалист йал озанлыкын пашазэ-влакшылан, утларакшэ молодьожлан кӱлын пижман. Тидым шукташ мэмнан вийна ситышын уло. Мэмналан вийым сталинский у Конституцо пуэн. Вэт мэмнан Мари областьна ындэ Мари автоном совэт социалист рэспублик лийын. У рэспубликыштэ мэ у сэмын пашам ыштышаш улына.

Социалист йал озанлыкыштэ ыштышэ комсомолэц, комсомолка йолташвлак, комсомолышто шогыдымо рвэзэ-ӱдыр йолташвлак, агрозоотэхникым тунэмаш кыртмэн пижса, млан дэ пашашкэ агромэроприйатьым тӱрыс илышыш пуртыза, социалист млапдэ пашан мастаржэ лийза! 1937 ий—кӱкшӱ шурно лэктыш вэрч чынак Сталин йолташ сэмын кучэдалмэ ий лийжэ!

Мыйат тэмдан дэнэ пырльа Йошкар-Ола йал озанлык комунист школышто ышкэ шинчымашэм адакат утларак кугэмдышаш вэрч чот кучэдалаш тӱҥалам.

Йал озанлык комунист школышто тунэмшэ, ордэноносэц—И, Т. Трфаимов.

А. Чэмоданова йолташ Косолапово МТС-ысэ ӱдрамаш трактырнэ бригадын бригадиржэ. Тудо Ушэмысэ ӱдрамаш-влак сорэвнованьыштэ прэмийым налаш кандидат.

У ий кэчын Йошкар армий салам

Мари рэспубликысэ комсомолэц йолташ-шамычлан у ий пайрэм кэчын Йошкар армий саламым колтэм.

Йолташ-шамыч, мыйат тэндан сэмынак пэш чот куанэнам. Йошкар армэйэц лийаш кугу пийал. Мый кызыт войэннэ-йуж флотын частьыштыжэ улам. Авиационно частьыштэ лиймаш, ышкэнан рэдиннам йуж гычат аралаш тунэммаш—тидэ пэшак кугу паша. Тидым мыйэ часть дэнэ шуктэн шогэм. Мыйым вэт лэнин комсомол ончэн, куштэн, Йошкар армийыш пуэн. Кызыт куанэн илэм, сайын тунэмам.

Мый армийыш толмэм дэч ончыч сылнэ мутан литэратурым пэш шагал лудам ыльэ. Ындэ, Йошкар армийыштэ, войэннэ пашалан вэлэ огыл, а сылнэ мутан литэратур лудашат тунэмынам. Кызыт йара жап годым сылнэ мутан литэтатурым, тӱрлӧ политик книгам лудам. Садланак политик шинчымашым тэргымаштэ отличнэ отмэткым налынам.

Пашам сайын ыштымэмлан да отличнэ тунэммэмлан кӧра нойабр тылзыштэ (1936 ийын) 20 кэчылан отпускым пуышт.

Сталинский Конституцышто ончыктымо почэш Йошкар армийыштэ служитлымаш, эл аралаш тунэммаш—кугу почот. Чыла комсомолэц-влаклан войэннэ тэхникым сайын палашышт кӱлэш. Кӱлэш годым партий дэн правитэльствын пэрвой ӱжмышт годымак тушман ваштарэш пэҥгыдын шогалаш эрэ йамдэ лийман. Орышо фашист кашак мэмнан чэвэр йоҥгыдо элна ваштарэш кэржалтыт гын, мэ нуным ышкэныштын млапдэштышт кырэн кодэна.

И. С. Садовин.

ЭЛЫМ АРАЛЫМАШТЭ ЫШТЫШАШ ПАШАНА

Мэмнан большэвик партий, Совэт правитэльствэ да Оборон Калык Комиссар йӧратымэ Ворошилов йолташ 1937 ийыштэ Совэт элым аралымэ пашаштэ кугу задачым шындэныт.

Тидэ задачым шуктышашлан 1937 ийыштэ млапна эн ондакак осоавиахим организацым чот пэҥгыдэмдыман. Мари Автоном Совэт Социалист Рэспубликыштэ кажнэ комсомолэц, комсомолка да тыглай рвэзэ-влак осоавиахим члэн лийаш да оборон пашам активнэ ышташышт кӱлэш. Тыгэ вэлэ мэ осоавиахим организацэ ончылан шындымэ задачым кугу сэҥымаш дэнэ шуктэн кэртына.

1937 ийыштэ комсомолын кажнэ члэнжэ эл аралымэ пашан ик отраслыжым сайын тунэм налжэ. Вэт мэмнан тыгай оборонно значоквлак улыт: ПВХО, ГТО, ГСО, Ворошиловский стрэлок, Ворошиловский всадник. Кажнэ комсомолэцын, комсомолкан оҥыштыжо нинэ значок-влак гыч коч иктыжэ обязатэльнэ лийман.

Калык коклашкэ авиационно культурым шарышаш вэрч кучэдалмаштэ комсомол тӱҥ, эн ӱшан эҥэртыш лийын шога. Комсомол ышкэ коклаж гыч эн сай члэнжэ-влакым Ната Бабушкина лӱм аэроклуб пэлэнсэ льотно, планэрнэ, парашьутно пашалан туныктымо школыш тунэмаш колта. Тидлэч посна мэмнан Мари Автоном Рэспубликысэ кажнэ завод, совхоз пэлэн планэрнэ, парашьут кружок-влак лийыт, парашьут вышкэ влак ышталтыт. Тидэ пашаштэ комсомол организацэ-влак чот полшышаш улыт.

Кажнэ школышто, пионьэр отрӓдыштэ осоавиахимын йуный друзэй-влак групо, йуный ворошиловский стрэлок, йуный авиостроитэль, йуный развэдчик, йуный топограф-влакын кружокышт лийман. Нинэ кружок-влакым организатлаш, нунын пашаштым вийаҥдаш кажнэ комсомолэц активнэ полшэн шогыжо.

Тэвэ нинэ паша-влакым 1937 ий мучко млапна комсомол организацэ дэнэ пырльа, чумыр молодьожын, пионьэр влакын активнэ полшымышт дэнэ чэслын шуктыман.

МАССР осоавиахим совэт вуйлатышэ—
ДОМРАЧЭВ

МАРИ КАЛЫКЫН ОНЧЫЛ ИЛЫШ КОРНЫЖО ПИАЛАН ЛИЙЖЭ

Мари калыкын ӱшанлэ йэҥжэ кугыжаныш вуйлатымэ вэрыштэ кугыжаныш пашам виктараш тӱҥалэш, манын ожно кӧ ӱшанэн? Российн импэрийын государствэнный думышкыжо вэлэ огыл, Российн рэспубликын учрэдитэльнэ собраньыштыжат ик мари йэҥат лийын огыл.

Сталинский Конституцо мари калыклан Автоном рэспубликым вэлэ огыл, чумыр кугыжаныш пашам виктармаштат пӧлшаш правам пуэн. ССР Ушэмын Вэрховный Совэтыштыжэ мари калыкын ӱшанымэ йэҥжэ-шамыч пашам виктараш полшаш тӱҥалыт. Мари калыкын эн сай эргыжэ-шамыч вучымо саман толын шуо. Мари калык 1937 ийышкэ шушаш комунист общэствым ыштышэ коклаштэ тӧр праван члэн лийын тошкалэш. Мари калыкын ончыл илыш корнышо пийалан лийжэ!

Вийан лийжэ Комунист партий!

Кужу ӱмыран лийжэ калык вождь Сталин йолташ!

С. Чавайн.

У КОНСТИТУЦЫМ ЧЫЛА КАЛЫК САЛАМЛА

Колхозник-влак у Конституцым куанэн вашлийыч

Мэдвэдэво йал совэт кӧргысӧ колхозлаштэ (Йошкар-Ола район) у Конституцо нэргэн Сталин йолташын докладшым да у Конституцым лончылымаш кумдан шарлэн. Шукэртэ огыл „Йанык сола" колхозын члэнжэ-влак у Конституцо нэргэн докладым колыштыч. Доклад пытымэк колхозник влак Конституцым саламлэн, Сталин йолташлан таум ыштэн ойлат. Колхозын шонгго члэнжэ Кандрачи кугызат ойлыдэ ыш чытэ. Тудо кыньэл шогальат тыгэ ойлыш:

— Мый сэжно пэш йорлын илышым. Пойан кид йымалнэ шуко орланаш логалын. Кэчэ мучко, йӱд вошт пашам ыштэнам гынат, шужымо мӱшкыр дэнат йатыр кошташ вэрэштын. Умырэм мучко нымогай вольыкымат, эсогыл шорыкым ашнашат вийэм шутэн огыл. Совэт власть лиймэкэ гына мыйын илышэм сайэмэ. Мый кызыт колхозын эн талэ ударникшэ, улан члэнжэ улам,—манын ойлыш. Кандрачи кугызан ойлымыжым утларакшэ самырык колхозник-влак пэш кугу кумыл дэнэ колыштыч.

„Вторая пятилетка" колхозын 70 ийаш члэнжэ Галкин Осып кугыза колхоз погынымаштэ у Конституцым саламлэн ойлыш.

— Кодшо ийыштэ колхоз пашам пэш чот ыштэнам, а тэний эша чот пашам ышташ тӱҥалам,—манын мутшым кошартыш.

Моло колхозлаштат Сталин йолташын докладшым да у Конституцым лончылымаш вийан кайа.

Иванов Аркаш.

Кугу погынымаш

23 дэкабрыштэ Роҥго район рӱдысӧ комсомолэц влакын погынымашышт лийэ. Погынымашкэ 60 комсомолэц толын ыльэ.

Погынымаштэ Сталин йолташын Чрэзвычайнэ VIII-шэ Пӱтынь Ушэмысэ Совэт сйэздыштэ ыштымэ докладшым лончылымо. Докладым ВКП(б) райком инструктор Рогожников йолташ ыштэн. Шуко комсомольэц выступатлэн. Район физкультур совэтын инструктор Иванов йолташ райкомольын комсомолэц влак дэнэ пашам начар ыштымыжым да ӱдыр-влак коклаштэ паша лушкыдо улмым критиковатлыш.

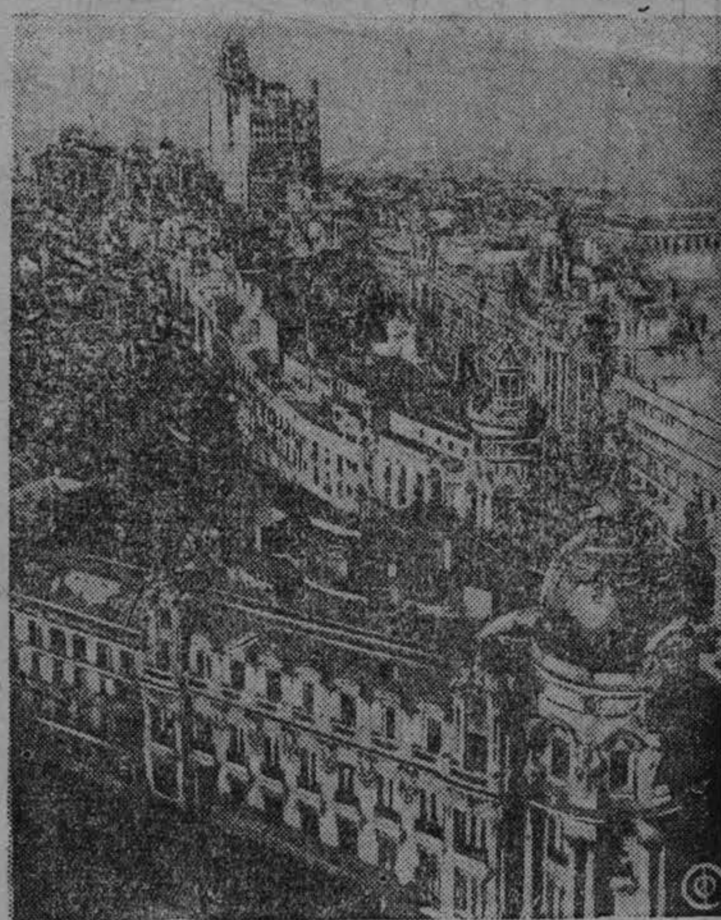
Райкомольын пионьэр пӧлка вуйлатышыжэ Иванов йолташ мэмнан элысэ пионьэр дэн, капиталист элысэ пионьэр влак нэргэн йатыр кутырыш.

Район рӱдысӧ комсомол погынымаш Сталин йолташын докладшэ нэргэн докладым колыштмэк тыгай пашам ышташ пунчальэ:

Кажнэ комсомольэцлан ик заньатэ кодыдэ политик дэн общеобразовательнэ школыш кошташ.

Кажнэ комсомолэц Сталин йолташын докладшым ик колхозышко лэктын колхозник влаклан умылтараш, кажнэ комсомольэцлан комсомол газэтым налаш.

Ильан Йапык.

Сӱрэтыштэ: Испаний рэспубликын столицэ олажэ—Мадрид. (Сойузфото).

Совэт сйэзд матэрийалым кэлгын тунэмаш тӱҥалына

Мэ, Йошкар Ола фэльдшэр-акушэр школышто тунэммэ-влак у сталинский Конституцо нэргэн докладым колыштна.

Тылэч посна Стлин йолташын докладшым да у Конституцым кэлгын тунэмаш тӱҥалына, тидлан 8 шагатым ойырымо.

С Таныгин.

Кружокышто тунэмыт

(*Шэрнур район*)

„Пэрвой март" колхоз пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол организацэ Пӱтынь Ушэмысэ Чрэзвычайнэ VIII шэ Совэт сйэздын матэрйалжым тунэмаш лӱмын кружокым организатлэн. Кружокышто чылажэ 13 комсомолэц тунэмэш.

Заньатым комсорг Андронов йолташ эртара.

Иванов И.

Кыдалаш школласэ комсомол комитэт сэкрэтарь-влак совэщаньэ вашэш

Пропагандист-влак политзаньатийым кӱрлыт

Йошкар-Ола марпэдрабфакыштэ политикым тунэммэ кружок-влак йатырак улыт. Но нинэ кружоклаштэ политик тунэммэ пашам альэ кӱлэш вэрышкэ шындымэ огыл. Викак каласаш кӱлэш, ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт II-шо плэнумын пропагандист паша нэргэн пунчалжэ илышыш ок пурталт. Шукыж годым пропагандист-влак ышкэак тидэ пунчалым пудыртат.

Тэвэ примэрлан политграмотым тунэммэ II-шо комсомол кружокым налына. Тидэ кружокышто пропагадистлан А. Йаналов ышта. Тудо ышкэжак 2 политзаньатийым кӱрлын. Санданак кружокыштат дисциплинэ лушкэн. Комсомолэц-влак прогулым ыштат, заньатийыш йамдылалтдэ толыт, шукыштын конспэктышт укэ. Тидэ кружокышто 22 дэкабрыштэ политзаньатэ лийэ. Тушто у Конституцо нэргэн Сталин йолташын ыштымэ докладшым тунэмыч. Заньатийыш 29 комсомолэц олмэш 8 комсомолэц вэлэ толын ыльэ.

III-шо „Б" курсышто пропагандист Лучкинат 2 заньатийым кӱрлын.

— Кӱрлмӧ олмэш тэвэ эртарэна,—манын кошто. Но альат эртарэн огыл.

Политик тунэммаштэ ситыдымаш йатыр улмым пэдрабфакын комсомол комитэт сэкрэтаржэ С. Сандаков йолташ раш пэла гынат, политик тунэммашым сайэмдашлан лийын нымогай мэрымат ыштымашыжэ укэ. А Йошкар-Ола горкомол тыгай экшыкым огэш уж.

Кар.

Пропагандист-влак социалист сорэвнованьыш ушныт

Шукэртэ огыл Роҥго район кӧргысӧ пропагандист-влакын совэщаньышт эрталтэ. Йатыр пропагандист-влакын путырак лушкыдын пашам ыштымышт совэщаньыштэ тӱжвакэ лэктэ. Иванов, Бирьуков, Игнатьэв йолташмыт ты мартэнат ик заньатымат эртарэн огытыл.

Совэщаньэ политик тунэммэ пашам сайэмдаш корным ончыктыш. Пропагандист-влак ваш-ваш социалист договорым ыштыт. Договорыштышт политзаньатылан сайын йамдылалташ, кӱкшӧ качэствэ дэнэ эртараш, заньатым кӱрлаш огыл, кэчэ кодымаш ваштарэш кучэдалаш, комсомолышто шогыдымо молодьожым политик тунэммашкэ пуртыш шуктэна,—манын ончыктымо.

О. О. Виноградов.

Фашист кашакын пэш осал пашашт

Совэт Ушэмын „Комсомол" пароходшо тэний 5 дэкабрыштэ совэт Поти порт гыч Бэльгийыш Гэнт портыш лэктын кайэн, Бэльгийын „Провиданс" фирмыжлан ужалымэ 6909 тонн марганцэвый рудам наҥгайэн.

Испан фашист-влакын пират крэйсэржэ 14 дэкабрыштэ совэт „Комсомол" суднам авырэн да йӱлалтэн, вӱдыш пуртэн колтэн.

Альэ мартэ фашист пират кашак совэт оружийым кычалмэ шойак амал дэнэ совэт судна влак ӱмбакэ кэржалтыныт, совэт судна-влакым тэҥгыз покшэлан кучэн шогалтэн, нымогай закон дэч посна обыскым ыштылыныт да мэмнан суднан ышкэ корныж дэнэ кайшашым чарэныт.

„Комсомол" тэплоходым йӱлалтымаш да тэҥгызыш пуртэн колтымаш—тидэ сарым ылыштышэ фашист кашакын пэш осал, у прэступлэньышт. Тыгай кугу прэступлэньылан фашист кашак мут кучыма гыч утлышашлык огытыл.

„Комсомол" тэплоход йӱлалтымэ дэн пуртэн колтымо нэргэн уварым Совэт Ушэмысэ шэмэр калык пэш чот шыдэшкэн вашлийэ. Пэш осал прэступлэньэ ваштарэш Совэт Ушэмысэ калыкын сырымашыжэ эрэ вийаҥ пога. Совэт Ушэмын чыла луклаштыжат протэст митингым, погынашым эртарылыт. Шакшэ фашист кашакын осал пашам ыштымыштлан пэш пэҥгыдэ отпорым пуаш шэмэр-влак совэт правитэльствэ дэч йодыт да ышкэ социалист родинылан прэданнэ улмыштым, Совэт элым аралаш партий дэн правитэльствын пэрвой ӱжмышт почэшак пэш пэҥгыдын шогалаш йамдэ улмыштым каласат. У тэплоходым ышташ полышым пуат, Осоавиахимын 11-шэ лоторэй билэтшым шараш мутым пуат.

Тушманлан мэмнан вашмутна

25 дэкабрыштэ мэ, Йошкар-Ола типографий пашазэ-влак, испан фашист крэйсэрын совэт „Комсомол" пароходым йӱлалтымыжэ да тэҥгыз пундашкэ колтэн колтымыжо ваштарэш протэст митингым эртарышна. Пашазэ-влак фашист кашаклан пэш чот сырэн тидэ нэлэ уварым вашлийыч.

Тид дэч вара пашазэ-влак йуж флотым, тэҥгыз флотым пэҥгыдэмдымэ нэргэн ойлышт. Пашазэ молодьожын инициатившэ почэш митинг тыгай пунчалым лукто:

— Кугу вийан у тэплоходым ышташ да Испанийсэ шэмэр-влаклан полшаш пэл кэчаш пашадарым ойыраш;

— осоавиахимын лоторэй билэтшым 400 тэҥгэашым шараш;

— Совэт Ушэмыштэ кӱчык срокышто 150 тӱжэм льотчикым йамдылэн шукташлан лийын мэат ышкэнан кокла гыч таза, пэҥгыдэ рвэзэ-влакым пуэна, физичэский члэнышкэ пурэн Ната Бабушкина лӱм аэроклубын матэриальнэ базыжым пэҥгыдэмдэна.

С. А. Волков.

Олимпиадыш толшо-влак кэрмыч заводышто лийыныт

16 дэкабрыштэ Йэласово район гыч рэспублик олимпиадыш толшо-влак „12 лет Октября" кэрмыч заводысо пашазэ влак дэнэ лийыныт. Нуным пашазэ-влак шокшын вашлийыныт.

Олимпиадыш толшо колхозник-влак эн сай номыр-влакым кӱслэ дэнэ шоктэн пуышт. Пашазэ влак шукыжо альэ кӱслэ дэнэ шоктымо мурым пэрвой кана колыныт. Ончышо-влаклан „Мӱкш мур" („Мӱкш отар" пйэс гыч), Курык-Марий куштымо мур-влак пэш кэлшэн. Адак „У ыжэра" колхозысо драмкружок члэн влакын ордэноносэц Иванов йолташ лӱмэш мурымаш пэш талэ сово кырымашым тарватыш. Колхозник-влакын выступатлымыштым ончаш чылажэ 450 йэҥ погынэн ыльэ.

Ужшо.

У ийым вашлиймаш.

ВЭС ЭЛЛАШТЭ

ВАЛЭНСИЙЫШТЭ ПРОТЭСТ МИТИНГ

Совэт „Комсомол“ тэплоходым вӱдыш пуртэн колтымылан протэстым ышташ Совэт Ушэм таҥ обшэствэ Валэнсийэш (Испаний) 27 дэкабрыштэ митингым погэн. Митинг кум шагатыш шуйнэн да тидэ митингым Пӱтынь Ушэм радиокомитэт ССР Ушэм мучко транслироватлэн.

Митингышкэ испан калык фронт чыла политик партийын да чыла пашазэ организацын прэдставитэльышт, Валэнсий порт пашазэ, художник, писатэль, артист-влак, тугак войэннэ тэҥыз флотын шуко дэлэгацыжэ—чылажэ 3000 йэҥ утла погынэн.

Митингым испанийысэ ССР Ушэм таҥ обшэствын прэдсэдатэльжэ Карлос Монтилья почын. Митингыштэ Испаний вэс эл кокла паша виктарышэ министр Альварэс Дэль Вайо лийын.

Трибуныш иктэ почэш вэс оратор кӱза. Нуно чыланат совэт тэплоходым вӱдыш пуртэн колтышо фашист-влаклан пэш чот сырымыштым каласышт.

Митингэш лукмо рэзолюцышто тыгэ ойлалтэш:

— Мэ тыжэч уло тӱньалан чумыр испан калык лӱм дэнэ каласэна: мэмнан рэвольуционно долгнам шуктымаштына мэмнам нимогай прэступлэньат, варварстват шогалтэн ок кэрт.

Вийан лийжэ Испан дэн Совэт Ушэм калык коклаштэ кэлшэн илымаш!

Ышкэ мутэм сайын шуктэм

Мый Шэрнур гыч каймэм годым войэннэ комисарлан Совэт элын границыжым тушман-влак дэчын чот оролаш мутым пуэнам ыльэ. Тидэ мутэм мый кызыт сайын шуктэн толам. Млэдшэ начальствуйушо состав школышто 10 тылзым тунэмым. Экзамэным чыла прэдмэт дэнат отличнэ сдатлэнам.

Йошкар армийыштэ поро кумыл дэнэ служитлымылан да сайын тунэммэмлан 9 благодарностьым пуэныт. Йошкар армийыштэ партий историйым, ССР Ушэмын историйжым чот тунэмын налынам.

Мый ышкэнан границым шинча сорта сэмын оролэна, границым оролаш бдитэльнэ лийаш молодьожым туныктэна.

Фашист бандит кашак мэмнан Совэт Ушэм ӱмбакэ кэржалтнэшт. Нуно мэмнан ӱмбак кэржалтыт гын, лаштыргыдэ огыт код. Тыштэ нымогай ӧрмашат лийын ок кэрт.

Мэ, Йошкар армийыштэ вэсэлан, культурно илэна. Радио, патэфон, шашкэ, шахмат чылажат ситышын уло. Тунэмаш чыла условийым ыштымэ. Мэмнан драмкружокна сайын пашам ышта. Мэ тыштэ политик, культур шотышто вийан кушкына.

Кодшо ийыштэ армийышкэ толшо влак нэргэн ик мыньар шомакым каласыдэ ок лий. Кодшо ийыштэ армийыш толшо-влак гыч йатыржын политик шинчымашышт пэш ӱлнӧ. Мари комсомол организацэ дэн осоавиахим организацэ допризывник-влак коклаштэ пашам сайын ыштышышт кӱлэш.

А. Т. Савиров.

Шуко икшыван ӱдрамашлан полшэна

Шуко икшыван ӱдрамашлан кугыжаныш полыш пумо нэргэн правитэльствын законжым элна мучко шэмэр калык пэш куанэн ваш лийэ. Кызыт тидэ закон эрэак илышыш пурталтэш.

Тэвэ „Красный пахарь“ колхоз члэн Бусыгина Анан (Роҥго р-н) 7 шочшыжо уло. Кызыт тудлан 2 тӱжэм тэҥгэ окса пуэлтэш. Тидэ кэчылаштэ Бусыгина йолташ ик тӱжэм тэҥгэжым налын.

— Тау совэт властьлан! Мланна шуко шочшан-влаклан совэт власть кугун полша,—манын Бусыгина Ана мокта. Микуш.

Испанийсэ шэмэр ӱдрамаш дэн йоча-влаклан полшэна

Мэ, Вуртэм-Варангыж йал совэт кӧргысӧ туныктышо-влак (Морко р-н) сэльком погынымаштэ Испанийсэ шэмэр ӱдрамаш дэн йоча-влакын фашист мӓтэжник ваштарэш гэройла кучэдалмышт нэргэн докладым колыштна.

Докладым колыштмэкэ фашист кашак ваштарэш гэройла кучэдалшэ шэмэр ӱдрамаш дэн йоча-влаклан полшаш 54 тэҥгэ оксам погэн колтышна.

Ф. И. Иванов.

* * *

Шэрнур кыдалаш школышто тунэмшэ-влак Испанийсэ шэмэр-влаклан полшаш 115 тэҥгэм погэн колтэныт. И. П.

* * *

Мэдвэдэво ПКШ-ыштэ тунэмшэ-влак (Йошкар Ола р-н) дэмократичэский рэспублик вэрч, фашизм ваштарэш кучэдалшэ Испанийсэ шэмэр-влаклан полшымо фондыш 80 тэҥгэм погэныт. Тидэ оксам тунамак колтымо.

В. Морозов.

„1 май“ колхоз члэн-влак (Шэрнур район) фашизм ваштарэш гэройла кучэдалшэ Испан калыклан полшымо фондыш 15 тэҥгэм пуэныт.

Тыгак Лажйал тӱҥалтыш школышто туныктышо-влак Испан калыклан полшаш 15 тэҥгэм погэн колтышт.

Иванов дэн Волков.

* * *

Нольа-дӱр образцово тӱҥалтыш школышто тунэмшэ-влак (Йошкар-Ола район) Испанийсэ ӱдрамаш дэн йоча влаклан полшаш 40 тэҥгэм погышт.

В. Морозов.

ЛЬОТЧИКЛАН ТУНЭМАШ 78 ИЭҤ ИОДМАШЫМ ПУЭН

ЛОПАТИН. Совэт эллан 150 тӱжэм льотчикым пумо нэргэн Мэнжинский лӱм завод пашазэ-влакын ӱжмыштым Лопатин дрэвкомбинатын молодьожшо пэш куанэн ваш лийэ. Дрэвкомбинат комсомол организацэ комсомолышто шогыдымо рвэзэ, ӱдыр-влак дэн пырльа Бумстройышто льотчик-влакым йамдылымэ курс почылтмо нэргэн йодышым лончылэн нальэ. Тунамак шуко рвэзэ, ӱдыр-влак курсыш пурашлан йодмашым пуаш кӧнышт.

Эрлашыжым эрдэнак рвэзэ-влак комсомол комитэтыш йодмаш дэнэ толаш тӱҥальыч. Пэрвой кэчыштак 50 йэҥ йодмашым пуэн. Кызыт чылажэ 78 йэҥ дэч йодмаш пурэн. Тидын кокла гыч 14 ӱдыр. Молодьож парашьутист, планэрист, льотчик лийаш жэлатла. Тидэ чылажат молодьожын совэт элым аралаш йамдылалташ тыршымыжэ нэргэн ойла.

— Йужышто кучэдалшэ-влакын 150 тӱжэман армий радамышкэ мыйат пэшак ушнынэм,—манын чодра цэхын стахановкажэ Йушкина йолташ ышкэ йодмашыштыжэ сэра.—Сай бойэц лийам, пытартыш тӱчалтыш вӱрэм кодмэшкэ сталинский Конституцийым аралышэ бойэц лийнэм. Мэ шулдыран айдэмэ тукым лийшаш улына“.

Мэдицин комиссэ пашам ышташ тӱҥалын. Тудо таза, пэҥгыдэ, образованнэ йэҥ-влакым ойырэн налэш.

Комсомол организацэ-влакын задачышт—курсышко налмэ йолташ-влаклан сайын тунэмашышт условийым ышташ, тунэммаштышт нунылан полышым пуаш.

В. Огнэв.

Катокым ыштымэ

Мустай пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак (Шэрнур р-н) школ пэлэн физкультур кружокым организатлышт. Кызыт ты кружок йоча-влак коклаштэ БГТО значоклан нормым сдатлаш йамдылалтмаш пашам кумдан шарэн. Тунэмшэ-влак спэктакль шындымэ окса дэнэ йэчым налэдат. Корэмысэ йэр ӱмбалан катокым ыштэныт. Кызыт мунчалтат. Вашкэ йэчэ дэнэ нормым сдатлаш трэнироватлаш тӱҥалына.

Паймаков Мичу,
Очий.

1500 ТЭҤГЭ

25 дэкабрыштэ Маргостэатрэш кугу концэрт лийын. Концэртым мари артист-влак, симфоничэский оркэстр, капэллэ да рэспубликысэ художэствэннэ самодэйатэльнэ олимпиадыш толшо-влак шындэныт.

Концэрт ончаш пэш шуко калык толын ыльэ. Чылажэ 1500 тэҥгэ нарэ окса погынэн. Тидэ оксам фашизм ваштарэш кучэдалшэ Испанийсэ шэмэр-влаклан колтымо.

К. Рус.

5 йанварыштэ катокышто мо лийшаш

5 йанварыштэ 6 шагат кастэнэ Мари АССР профсойуз совэтын катокыштыжо ий ӱмбалнэ у ий лӱмэш йолка ышталтэш. Тунамак йоча-влаклан карнавал лийэш.

Кызыт йоча-влак маскарадлан йамдылалтыт, костьумым йамдылат. Тид дэч посна кукольно тэатрын руководитэльжэ Матвэйэв йолташ маскым йамдыла.

Тидэ пайрэмышкэ кугу йэҥ-влакат ӱжылтыт.

Иванов.

Отв. рэдактор—
В. Т. ТИМОФЭЙЭВ.

Упол. Марлита № 1. Тираж 1704 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган. Савыктышэ „М. К.“